

Cultures

TEATRE | MÚSICA | LLETRES | DANSA | ART | TRADICIONS | CINE | TELEVISIÓ

UN LLEGAT PER EXPLICAR ▶ Bon coneixedor de la història del catalanisme polític, Joan Esculies analitza què queda de la trajectòria d'Enric Prat de la Riba en la Catalunya del segle XXI. La seva concepció de país té notables semblances i algunes diferències que exposa en el llibre que publica Pòrtic

El manresà Joan Esculies explora la vigència de Prat de la Riba en una nova biografia

▶ El periodista i historiador bagenc analitza en un llibre la figura del polític de Castellterçol en el centenari de la seva mort

Toni Mata i Riu

BELLATERRA

Jordi Pujol el reclamava fa quaranta anys com un referent del catalanisme autonomista i el procés sobiranista ja se l'ha fet seu en ple segle XXI. Com també passa amb altres figures històriques poc i mal conegudes, el llegat polític d'Enric Prat de la Riba (Castellterçol, 1870-1917), qui va ser el primer president de la Mancomunitat de Catalunya, suscita lectures diverses segons la necessitat de cada moment. El periodista i historiador manresà Joan Esculies (1976) indaga en la vida i l'obra del personatge en una biografia que, amb motiu del centenari del decés del dirigent de la Lliga Regionalista, arriba avui a les llibreries per «fer una lectura actualitzada» de la seva trajectòria.

«El procés català és molt pràctic, i segueix molt el discurs de Prat de la Riba», explica Esculies: «per tal que el catalanisme tiri endavant, cal fer un assalt a les corporacions de la societat civil, com l'Ateneu, la Cambra... A partir d'aquí, es fa el pas a la política». Tot i l'apropiació que de la seva figura en pugui fer el sobiranisme, el manresà afirma que «Prat de la Riba no era un independentista», i afegeix que «creia que calia crear estructures d'estat per formar part d'un estat federat ibèric amb el castellà i el portuguès».

Vida curta i intensa

Enric Prat de la Riba va néixer el 29 de novembre del 1870 i va morir l'1 d'agost del 1917, a l'edat de 46 anys, a la casa Padrós de Castellterçol. El 1892 va participar, com a secretari, en l'assemblea de la Unió Catalanista celebrada a Manresa que va aprovar les Bases per a la Constitució Regional Catalana, posteriorment va ser un dels fundadors del partit polític Lliga Regionalista, va presidir la Diputació de Barcelona, del 1914 fins a la seva mort, va compaginar el càrrec amb la mateixa responsabilitat a la nova Mancomunitat.

«Per a Prat de la Riba, era necessari tenir un cos de funcionaris propi a partir de la societat civil que ja dominaven, i no és casual

Joan Esculies parla de l'herència de Prat de la Riba en la Catalunya del segle XXI

La malaltia que el va matar no li van encomanar a la presó

▶ Un dels capítols de la biografia qüestiona la causa de la mort de Prat de la Riba. «Sempre s'ha dit que es va contagiar de la malaltia de Basedow, que té a veure amb la glàndula tiroide, a la presó», on el van tancar el 1902 quan dirigia La Veu de Catalunya, explica Esculies: «però això no em quadrava, i vaig cercar un especialista per esbrinar-ho. El doctor Carlos Zafón em va con-

firmar que no podia haver-se contagiat a la presó, i que segurament això ja ho tenia des d'abans d'ingressar al centre. Avui, en Prat no s'hauria mort perquè això es cura». Ambdós van escriure un article, històric i científic alhora, que cap revista va acceptar perquè el trobaven un híbrid que no els encaixava. Finalment, «hem inclòs aquesta història al llibre».

que la reforma lingüística de Fabra anés en paral·lel a la creació de la Mancomunitat. D'aquesta manera, es regulava el funcionari que entrava a l'administració catalana», apunta Esculies: «avui en dia, el procés va d'això, de bastir una administració estatal a Catalunya per tenir més llocs per contractar la gent d'aquí i no estar pendents de Madrid. Sempre es diu que la societat civil està desvinculada del govern, però no és així: és un trampolí cap a la política i tenir una feina a l'administra-

ció. El tema de Ciudadanos és aquest: la llengua els és un tap per a l'entrada al funcionari català».

En el joc de semblances entre la Catalunya de Prat de la Riba i l'actual, també hi ha diferències. «Prat i la Lliga van intentar traslladar la influència d'aquí a Madrid, i aconseguir una federació, però en el període autonomista s'ha vist que això ha fracassat i que, en l'alta política espanyola, els catalans no hi pinten res. Per tant, l'única manera d'aconseguir les estructures és anar per lliure».

«A la recerca de Prat de la Riba» revela quin va ser el pensament del polític que va presidir la Mancomunitat

Esculies explica que tant Pujol com el sobiranisme actual s'han fet seus el llegat del dirigent de Castellterçol

Prat de la Riba considerava, segons explica l'autor, que calia crear una estructures catalanes i fer una federació

això es faci així, però per a ell calia que hi hagués marge a la negociació amb l'estat. Però en Prat, en aquell moment, no pintava res».

L'historiador constata que Prat de la Riba és poc conegut per la ciutadania, tot i que «a les tertúlies i els articles se'l cita molt». I el seu llegat no té a veure amb els assoliments materials: «la guerra va ser un tall molt bèstia, no podem dir que allò que va crear la Mancomunitat perdurés i arribés fins a nosaltres. Tarradellas, el 1977, va crear un cos de funcionaris, inspirat en el de Prat, però nou».

L'herència del polític, doncs, s'ha fet visible en les darreres dècades a partir «de l'ús que s'ha fet del personatge». Esculies conta com la casa Padrós va ser, «a partir de les acaballes de l'any 1977, lloc de pelegrinatge dels quadres i militants de Convergència Democràtica de Catalunya». Tal com explica l'autor, «Pujol anava al poble acompanyat d'algú que glossava Prat de la Riba, i que explicava com havia fet molt amb poc. Aleshores, Pujol explicava a la gent, que acabava de sortir del franquisme i no sabien qui era en Prat de la Riba, que ell faria el mateix, molt amb molt poc».

Un cop el vent de la història ha foragitat l'autonomisme de l'hegemonia política, l'independentisme també relleix Prat de la Riba a la seva manera. «El sobiranisme ja l'ha incorporat», assegura Esculies d'una figura que també van reivindicar, entre d'altres, Tarradellas i Montilla. Massa pretendents per a un llegat que el manresà aclareix en un volum de títol prou explícit: *A la recerca de Prat de la Riba*.

EL LLIBRE

A LA RECERCA DE PRAT DE LA RIBA

AUTOR
Joan Esculies

PÒRTIC. 18 EUROS. 218 PÀGINES

Segons l'autor manresà, «per a Enric Prat de la Riba, l'homogeneïtat del país passava per la concepció de Catalunya com un mercat cultural únic, que la intel·lectualitat va plantejar al voltant de la llengua. Però això és una falsedat perquè ja es veia aleshores, i avui també, que no hi ha una unitat de mercat, molta gent consumeix productes en castellà i no en català. Aleshores, com es manté el miratge de la unitat?: posant el focus en l'enemic».

Crític amb les Bases de Manresa

Com s'ha esmentat anteriorment, Enric Prat de la Riba va ser el secretari de l'assemblea que va donar com a resultat l'aprovació de les Bases de Manresa. Però el castellterçolenc es va mostrar crític amb el resultat d'aquella trobada. Tal com explica Joan Esculies, «Prat creia que el manifest era massa concret, tot era 'volem que